ΕΚΘΕΣΙΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

Τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐμπορίου Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ συγχωνεύσεως Ἀνωνύμων Τραπεζιτικῶν Ἑταιρειῶν».

Πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων

Ι. Ἡ συγχώνευσις τῶν δύο Τραπεζῶν Ἐθνικῆς καὶ Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας τὴν πρωτοβουλίαν ἀνέλαβεν ἡ Κυβέρνησις, πρὸ ἑνὸς καὶ πλέον μηνός, καὶ ἰδίᾳ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐπεχείρησε ταύτην, προυκάλεσεν ὅλως ἐξαιρετικὴν ἀντίδρασιν εἰς τὰς τάξεις τῶν συγκροτούντων ἀμφοτέρας τὰς Τραπέζας τούτας μετόχων καὶ τῶν νομίμως ἐκπροσωπούντων αὐτοὺς διοικητικῶν Συμβουλίων. Ἐντονωτάτη ὡσαύτως ὑπῆρξεν ἡ ἀντίδρασις τῶν πολυπληθῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἐδηγήσασα αὐτοὺς καὶ εἰς ἀπεργίαν, διαρκέσασα ἐπὶ 15 περίπου ἡμέρας καὶ στερφθεῖσαν ὑπὸ μοναδικῆς ἐπιτυχίας, καθ' ὅσον ἀνακοινώσεις ἐπίσημοι καὶ ἡμιεπίσημοι, περὶ τῶν σκοπῶν εἰς οὓς ἀπέβλεπεν ἡ ἐπιχειρουμένη συγχώνευσις, εὔλογον καὶ δικαιολογημένην προυκάλεσαν εἰς αὐτοὺς ἀνησυχίαν περὶ καταλύσεως, τῶν διὰ μακρῶν ἀγώνων, ἀλλὰ καὶ πολυτίμων πρός τε τὴν Τράπεζαν καὶ τὴν Κοινωνίαν ὑπηρεσιῶν, κτηθέντων δικαιωμάτων αὐτῶν. Τὴν ἀντίδρασιν ταύτην, ἐζωογόνησεν, ἐνέτεινε καὶ κατέστησεν ἔτι μᾶλλον οὐσιαστικὴν ἡ πρὸς τὸ μέτρον ἐκδηλωθεῖσα σφοδρὰ ἀντίθεσις ἐγκυροτάτων περὶ τὰ οἰκονομικὰ, καὶ εἰδικώτερον τὰ τραπεζιτικὰ, προσωπικοτήτων, αἱ ὁποῖαι ὄχι μόνον δὲν εἶχον καμμίαν σχέσιν πρὸς τὴν ἀντιπολίτευσιν ἢ ἠδύναντο νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὠξεμπνεόμενοι ἀπὸ ἀντιπολιτευτικὰς διαθέσεις, ἀλλὰ μᾶλλον διέκειντο συμπαθῶς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν (Κ. Βαρβαρέσος, Γ. Πεσμαζόγλου, Δ. Φιλάρετος).

Πρὸ τῆς τοιαύτης ἀντιδράσεως εὑρεθεῖσα ἡ Κυβέρνησις, τὴν ὁποίαν οὔτε προέβλεψεν, οὔτε ὑπελόγισεν, ἀντιδράσεως ἡ ὁποία ἐξουδετέρωνεν ἐξ ὁλοκλήρου τὴν πρωτοβουλίαν αὐτῆς καὶ καθίστα ἀνέφικτον τὴν πραγματοποίησίν της, ἐξηναγκάσθη εἰς προσφυγὴν εἰς τὴν νομοθετικὴν ὁδόν, παρὰ τὰς ἀρχικὰς προθέσεις αὐτῆς. Φρονοῦμεν ἀδιστάκτως ὅτι ἡ τοιαύτη τῆς Κυβερνήσεως ἀπόφασις ἀποτελεῖ ἐν ἐπὶ πλέον σφάλμα ἐν τῇ διαχειρίσει τοῦ ὅλου θέματος. Σφάλμα βαρύτερον ἀκόμη καὶ πλουσιώτερον εἰς δυσμενεστάτας διὰ τὴν ὅλην ἐξέλιξιν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας ἡμῶν συνεπείας καὶ ἐκείνου τὸ ὁποῖον διαπράχθη ἀρχικῶς, κατὰ τὴν σύλληψιν καὶ ἐκδήλωσιν τοῦ σχεδίου αὐτῆς. Διότι ἐνῷ εἰς τὴν ἐκδηλωθεῖσαν πανταχόθεν ἀντίδρασιν, τῆς ὁποίας τὸ καλόπιστον καὶ τὴν ἀγαθὴν πρόθεσιν δὲν ἔπρεπε νὰ ὑποτιμήσῃ ἡ Κυβέρνησις, ἐφ' ὅσον προεβλήθη καὶ ἀπὸ φιλικῶν της πλευρῶν, ἀντιθέτως δὲ ἔπρεπε νὰ δίδῃ εἰς αὐτὸν τὸ σφαλερὸν τῆς ἀρχῆθεν χαραχθείσης γραμμῆς της καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν της, ἐφ' ὅσον ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀγαθοποιὸν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς Χώρας ἐπίδρασιν αὐτῶν, διὰ τῶν ὁμαλῶν κανονικῶν καὶ ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν ἀντιλήψεων ἐνδεικνυομένων μεθόδων, αὕτη ἐπροτίμησε νὰ ἐυδοκιμήσῃ ἀκόμη περισσότερον εἰς τὴν σκολιὰν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ἐπιπολαίως ἐχάραξεν ἐξ ἀρχῆς. Καὶ πρὸς τοῦτο προσέφυγεν εἰς τὴν νομοθετικὴν ὁδὸν πρὸς ἄρσιν τῶν ἐμποδίων. Οὕτως ὅμως ἐπιτόρευσε νέας ὀγκώδεις δυσχερείας καὶ ἐπηύξησεν ἀπεριορίστως τοὺς κινδύνους ὁμαλῆς ἀνελίξεως τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας ἡμῶν, ὧν τὰς συνεπείας μόνον μωμητὴ καὶ πείσμων τῶν πραγμάτων ἀντιμετώπισις ἀδυνατεῖ νὰ δίδῃ καὶ ἐκτιμήσῃ.

Οὕτως ἡ Κυβέρνησις, ἐμμένουσα εἰς τὴν χαραχθεῖσαν ἀνώμαλον πορείαν της, μὲ τὴν πρόθεσιν, ὡς ἰσχυρίζεται, νὰ ἐπιφέρῃ ἐξυγίανσιν τοῦ τραπεζιτικοῦ συστήματος, μείωσιν τοῦ σκληρῶς πιέζοντος τὴν οἰκονομίαν τῆς Χώρας ἐπιτοκίου δανεισμοῦ, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ὄντως εἰς ὅλως ἀπαράδεκτα ὑψηλὰ ἐπίπεδα καὶ ἀνακούφισιν τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν παραγωγικῶς συναλλασσομένων, θὰ καταλήξῃ ἀσφαλῶς εἰς ἐντελῶς ἀντίθετα τῶν προσδοκωμένων ἀποτελέσματα, θὰ προκαλέσῃ ἀληθῆ οἰκονομικὴν καταστροφὴν, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον ἀκόμη κλονισμόν. Εἶναι δὲ ταῦτα τόσον προφανῆ καὶ ἐκδηλα ὥστε μόνον ὅσοι ἐθελουσίως τυφλώττουν νὰ μὴ τὰ διακρίνουν ἢ ὅσοι θέτουν ὑπεράνω τοῦ συμφέροντος τῆς Χώρας καὶ τοῦ Λαοῦ, τὴν μέριμναν τῆς ἀποφυγῆς ἀνυπάρκτου μειώσεως τοῦ πολιτικοῦ αὐτῶν κύρους. Διότι πράγματι εἰς δημοκρατικὸν πολίτευμα ἀνύπαρκτον τοῦ πολιτικοῦ κύρους μείωσιν ἀποτελεῖ ἡ ἀναγνώρισις σφάλματος, τὸ ὁποῖον διεπράχθη κατὰ τὸν χειρισμὸν ζητήματος τινός, ἐνῷ ἀντιθέτως ἐμμονὴ εἰς αὐτό, πλὴν τοῦ ὅτι προδίδει ὁλοκληρωτικὴν νοοτροπίαν, ὁδηγεῖ, μοιραίως καὶ ἀναποτρέπτως, εἰς ἀληθῆ τοῦ κύρους τοῦ ἐμμένοντος καταρράκωσιν, ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἐπιζημίων καὶ καταστρεπτικῶν συνεπειῶν.

Τὸ προκείμενον νομοσχέδιον ἀτυχῶς ὁρμᾶται ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀπόψεων καὶ ὑφιζόμενον, εἶναι προωρισμένον νὰ προκαλέσῃ ἀναποτρέπτως, τὰ ἀποτελέσματα περὶ τῶν ὁποίων ἀνωτέρω ὡμιλήσαμεν, ὡς ἐκθέτομεν εὐθὺς κατωτέρω.

ΙΙ. Οἱ κ. κ. ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορίου ὑπουργοί, εἰς τὴν εἰσηγητικὴν των ἔκθεσιν, ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ Νομοσχέδιον ἀποβλέπει «εἰς τὴν ἁπλούστευσιν καὶ ἐπιτάχυνσιν τῆς διαδικασίας διὰ τὴν σύγκλησιν τῶν Γεν. Συνελεύσεων καὶ λῆψιν ἀποφάσεων πρὸς συγχώνευσιν Τραπεζιτικῶν Ἱδρυμάτων». Καὶ περαιτέρω: «Ἡ ἰσχυουσα διαδικασία πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν ἐκρίθη σκόπιμον νὰ ἁπλουστευθῇ γενικῶς καὶ νὰ συντομευθῇ...». Ὑπόχρεοι εἴμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι οὐδέποτε, καθ' ὅσον ἡμεῖς καὶ ἐξ ἰδίας πείρας ἀλλὰ καὶ ἐν μελέτῃ τῶν ἐκπολιτ παρ' ἡμῖν ἰσχυσάντων γνωρίζομεν, οὐδέποτε εἰς νομοσχέδιον ἐνεφανίσθη τόσον κραυγαλέα ἀντίθεσις μεταξὺ διακηρύξεως τῶν σκοπουμένων ἐν τῇ εἰσηγητικῇ ἐνθέσει καὶ τῶν πράγματι ἐπιδιωκομένων διὰ τῶν ἄρθρων αὐτοῦ σκοπῶν. Ἀνεξαρτήτως τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ διενέργεια τῆς συγχωνεύσεως, ὡς αὕτη προβλέπεται κατὰ τὴν διαδικασίαν αὐτῆς, ὑπὸ τῆς κειμένης νομοθεσίας, οὐδεμιᾶς ἔχρῃζεν ἁπλουστεύσεως, διότι ἡ ἰσχύουσα διαδικασία εἶναι ἡ ἁπλουστάτη, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν αἱ οὐσιαστικαὶ προϋποθέσεις, αἱ διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου δὲν «ἁπλουστεύουν» τὴν «διαδικασίαν», ὡς ἰσχυρίζονται οἱ συντάκται αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀνατρέπουν ἐκ βάθρων ὄχι μόνον τὴν διαδικασίαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπαιτουμένας οὐσιαστικὰς προϋποθέσεις καὶ καταλύουν θεμελιώδη δικαιώματα τῶν μετόχων τῶν τραπεζιτικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὅταν εἶναι ἰδιῶται καὶ ὅταν συμβαίνῃ νὰ εἶναι Ὀργανισμοὶ Δημοσίου Δικαίου ἢ ἱδρύματα κοινωφελοῦς χαρακτῆρος. Διὰ τοὺς συντάκτας τοῦ νομοσχεδίου αἱ λέξεις ἀπέβαλον, φαίνεται ἐξ ὁλοκλήρου τὴν σημασίαν των καὶ ἀπέκτησαν νόημα καὶ σημασίαν ξένα ὅλως πρὸς ὅ,τι γενικῶς ἀποδίδεται εἰς αὐτάς. Ἀλλ' ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἀποβαίνει ὅλως ἀδύνατος, ἀληθῶς ἡ συνεννόησις. Διότι πράγματι καὶ οὐσιαστικαὶ προϋποθέσεις καὶ διαδικασία καταλύονται ἐξ ὁλοκλήρου καὶ συγκεντροῦνται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Κυβερνήσεως. Θέλησιν ἀδιαίρετον, ἐφ' ὅσον αὐτὴ καὶ μόνη ὑποκαθίσταται εἰς τὴν θέλησιν τῶν μετόχων τῶν ἱδρυμάτων οἱ ὁποῖοι μόνοι δικαιοῦνται νὰ ἔχουν τοιαύτην, εἰς τὰς παρ πτώσεις τὰς προβλεπομένας καὶ ρυθμιζομένας ὑπὸ τοῦ Νομοσχεδίου.

Ἀποτελεῖ πράγματι αὐθάδη ἐμπαιγμὸν καὶ τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ διάταξις π.χ. τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 1 καθ' ἣν τὸ δικαίωμα τῆς συγλήσεως τῆς Γεν. Συνελεύσεως, ἀφαιρούμενον ἀπὸ τὰ Διοικ. Συμβούλια, περιέρχεται εἰς τὸν Ὑπουργὸν Ἐμπορίου· ἡ διάταξις τῆς παρ. 3 καθ' ἣν τὴν συγχώνευσιν ἀποφασίζει τὸ 25 ο|ο τῶν μετόχων, δι' ἧς ἀνατρέπεται θεμελιώδης ἀρχὴ καθ' ἣν προκειμένου περὶ συγχωνεύσεως πρὸς καταρτισμὸν μὲν ἀπαρτίας ἀπαιτοῦνται τὰ 2|3 τοῦ ὅλου μετοχικοῦ κεφαλαίου πρὸς λῆψιν δὲ ἀποφάσεως ὄχι ἁπλῆ ἀλλ' εἰδικὴ πλειοψηφία καὶ μάλιστα τῶν 3|5 τῶν παρόντων (ἄρθρ. 29 παρ. 3 καὶ 31 παρ. 2 Νόμου 2190)· ἡ διάταξις τῆς παραγρ. 4 τοῦ ἰδίου ἄρθρου διὰ τῆς ὁποίας καταργεῖται σοφωτάτη πρόβλεψις περιεχομένη εἰς τὴν παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 39 τοῦ Νόμου 2190|1920 διὰ τῆς ὁποίας καθίσταται δυνατὴ ἀναβολὴ λήψεως ἀποφάσεως, ἐπὶ καθωρισμένον χρόνον, πρὸς μεγαλυτέραν καὶ ἐνδελεχεστέραν τοῦ θέματος τῆς συγχωνεύσεως μελέτην· ἡ διάταξις τῆς παρ. 5 τοῦ ἰδίου ἄρθρου διὰ τῆς ὁποίας σκοπεῖται ἡ ἀναβρομική ἀκύρωσις, ὡς οὐδεμίαν ἐχούσης ἰσχύν, ἀποφάσεως Γεν. Συνελεύσεως Τραπεζ. Ἱδρύματος νομίμως συγκληθείσης ἢ τό-

λος ἡ διάταξις τῆς παρ. 6 τοῦ ἰδίου ἄρθρου δι' ἧς τὸ Δ. Συμβούλιον τῆς διὰ συγχωνεύσεως δύο Τραπεζ. Ἐπιχειρήσεων συνιστωμένης νέας, διορίζεται ἐπὶ τριετῆ θητεία ὑπὸ τοῦ Ὑπουργ. Συμβουλίου, καταλυομένου θεμελιώδους δικαιώματος τῶν μετόχων, νὰ ὁρίζουν αὐτοὶ τὸ Συμβούλιον τῆς ἐμπιστοσύνης των, τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ διαχειρισθῇ τὴν ἰδίαν των περιουσίαν, ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ διατάξεις καὶ πλῆθος ἄλλων παρεμφερῶν καὶ οὐσιωδεστέρων, ἴσως ἐξ ὧν γέμουν τὰ διάφορα ἄρθρα καὶ τῶν ὁποίων ἡ λεπτομερὴς ἀπαρίθμησις ἁπλῶς θὰ ἐπεμήκυνε τὴν παροῦσαν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν, ὅτι πᾶσαι αὗται καὶ αἱ ὑπόλοιποι παρεμφερεῖς διατάξεις μοναδικὸν σκοπὸν ἔχουν, ὡς ἀφελῶς ὑποστηρίζουν οἱ συντάκται τοῦ νομοσχεδίου, τὴν «ἁπλούστευσιν καὶ διευκόλυνσιν τῆς διαδικασίας».

Δὲν πρόκειται, ἑπομένως, περὶ αὐτῶν· πρόκειται, καθὼς εἴπομεν ἤδη, περὶ ἄρδην ἀνατροπῆς τῶν ἰσχυόντων. Πρόκειται περὶ καταλύσεως ὅλων τῶν θεμελιωδῶν δικαιωμάτων τῶν μετόχων,, νὰ διαχειρίζωνται αὐτοὶ ἐλευθέρως τὰς ἐνσαρκωμένας εἰς τὰς μετοχὰς τῶν τραπεζιτικῶν ἐπιχειρήσεων περιουσίας των. Πρόκειται περὶ μέτρων ριζικῶς ἀντιτιθεμένων πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς ἀνωνύμου μετοχικῆς Ἑταιρείας, ἐξ ὧν βαθύτατα θέλει συγκλονισθῇ ὁ θεσμὸς αὐτός, ἐπὶ ἀπροσδιορίστῳ ζημίᾳ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς Χώρας, ὡς περαιτέρω θέλει ἀναπτυχθῇ. Καὶ δὲν εἶναι ποσῶς ἐποικοδομητικὸν οὔτε τοῦ κύρους τῆς κυβερνήσεως, οὔτε τῆς πολιτικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς προσωπικῆς ἀξιοπρεπείας τῶν ὑπογραφόντων τὸ νομοσχέδιον κ. κ. Ὑπουργῶν νὰ ἐπιχειρῆται διὰ τοιούτων ἀφελῶν ἐκφράσεων ἀπόκρυψις τῶν πράγματι ἐπιδιωκομένων σκοπῶν. Προδίδει, ἐπὶ πλέον, καὶ ἔλλειψιν στοιχειώδους σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ἐθν. Ἀντιπροσωπείαν, ἀκόμη δὲ καὶ τὴν νοημοσύνην τῶν συγκροτούντων αὐτήν.

III. Ἡ Κυβέρνησις, περαιτέρω, διακηρύσσει διὰ τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τῶν δύο ἀξιοτίμων κ. κ. Ὑπουργῶν τὴν «σταθερὰν της ἀπόφασιν ὅπως προχωρήσει εἰς ριζικὰς μεταρρυθμίσεις διὰ τὴν ἐξυγίανσιν τοῦ ὅλου τραπεζιτικοῦ συστήματος τῆς Χώρας». «Ἓν ἐκ τῶν ἐπιβαλλομένων πρὸς τοῦτο μέτρων ἐκρίθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὅτι εἶναι ἡ συγχώνευσις τῶν Τραπεζιτικῶν ἱδρυμάτων». Ἡ Κυβέρνησις ἐπαναλαμβάνει τὴν πίστιν της ὅτι ἐκ τῆς συγχωνεύσεως τῶν Τραπεζῶν Ἐθνικῆς καὶ Ἀθηνῶν, ὡς τὴν συνέλαβε, καὶ ὡς ἐπιδιώκει νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ, «θὰ προκύψῃ ὠφέλεια εἰς τὴν τραπεζιτικὴν ὀργάνωσιν τῆς Χώρας καὶ ἐν γένει εἰς τὴν οἰκονομίαν αὐτῆς».

Δὲν γνωρίζομεν ποῖον εἶναι τὸ πρόγραμμα τῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν προσπάθειάν της νὰ ἐξυγιάνῃ τὸ ὅλον τραπεζιτικὸν σύστημα τῆς Χώρας. Δὲν γνωρίζομεν, δηλονότι, ποῖον εἶναι τὸ σύνολον τῶν ριζικῶν μεταρρυθμίσεων, περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλεῖ, διὰ νὰ ἐυνοήσωμεν νὰ κρίνωμεν, ἐὰν τὸ συγκεκριμένον μέτρον τῆς συγχωνεύσεως, οὕτω μεμονωμένως εἰσαγόμενον, καὶ οὐχὶ ἐν συναρτήσει πρὸς τὸ ὅλον πρόγραμμα, πρόκειται πράγματι νὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν ἐπιδιωκομένην ἐξυγίανσιν. Πολὺ φοβούμεθα ὅτι ἡ Κυβέρνησις στερεῖται τελείως, ἐν προκειμένῳ προγράμματος. Στερεῖται συνολικῆς ἐπισκοπήσεως τοῦ ὅλου τραπεζιτικοῦ προβλήματος καὶ κατὰ τὰς θεμελιώδεις αὐτοῦ βάσεις καὶ τὰς λεπτομερείας αὐτοῦ, προβλήματος τὸ ὁποῖον εἶναι κυρίως πρόβλημα πίστεως. Αἱ δὲ μεγαλορρήμονες φράσεις περὶ «ριζικῶν μεταρρυθμίσεων» καὶ «ἐξυγιάνσεως τοῦ ὅλου τραπεζιτικοῦ συστήματος, ἐτέθησαν ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ καλύψουν τὴν ἐν προκειμένῳ κυβερνητικὴν γυμνότητα, διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ ἀποσιώπησις τοῦ προγράμματος, τοῦ συνόλου τῶν ἀποκρυσταλλωμένων ἤδη μέτρων ἔστω καὶ εἰς γενικὰς γραμμὰς καὶ ἡ ἀπομόνωσις καὶ ἐπιδίωξις τοῦ μέτρου τῆς συγχωνεύσεως. Ἐὰν ταῦτα δὲν συνέβαινον εἰς τὴν πραγματικότητα, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἀληθῶς συνελάμβανεν εἰς τὴν οὐσίαν του τὸ πρόβλημα θὰ ἔβλεπε ὅτι σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα, κυρίως εἰπεῖν, πιστωτικὰ ἱδρύματα δὲν ὑπάρχουν. Ἐδῶ δὲ προπαντὸς ἔγκειται ἡ ρίζα τοῦ κακοῦ. Τὰ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διωκόμενα εἶναι ἀθλυρὰ τοῦ κακοῦ τούτου συμπτώματα. Διότι πιστωτικὰ ἱδρύματα, τραπεζιτικοὶ ὀργανισμοί, κατὰ τὴν ἀληθινὴν ἔννοιαν τοῦ ὅρου ὑπάρχουν μόνον ὅταν ὑφίστανται ἰδιωτικαὶ καὶ ἄλλαι ἐλεύθεραι καταθέσεις. Εἰς τὴν Ἑλλάδα σήμερον, ὅπως ἔχουν διαμορφωθῇ τὰ πράγματα, δὲν ὑπάρχουν οὐσιαστικῶς ἰδιωτικαὶ καὶ ἐλεύθεραι παρὰ Τραπέζαις καταθέσεις. Ὅλαι γενικῶς αἱ Τράπεζαι κινοῦνται ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ χρημάτων τοῦ Δημοσίου, τὰ ὁποῖα παρίζονται ἀπὸ τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἀσκεῖ τὸ ἐκδοτικὸν προνόμιον καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς ὑποχρεωτικῆς καταθέσεως τῶν ρευστῶν τῶν ὀργανισμῶν Δημοσίου Δικαίου καὶ τῶν Κοινοφελῶν Ἱδρυμάτων, παρὰ τῶν ὁποίων συγχρόνως ἀφῃρέθη τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας αὐτῶν διαχειρίσεως. Διότι χωρὶς καὶ τὴν πρόσθετον αὐτὴν δέσμευσιν οὔτε λεπτὸν ἐκ τῶν διαθεσίμων των δὲν θὰ ἀνευρίσκειτο εἰς τὰ Τραπεζιτικὰ Ταμεῖα καθ' ὅσον θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων εἰς τοποθετήσεις περισσότερον ἀποδοτικὰς ἀλλὰ καὶ περισσότερον ἀσφαλεῖς παρ' ὅσον εἶναι ἀσφαλεῖς σήμερον ἡ παρὰ Τραπέζῃ ἀκόμη καὶ μεγάλη κατάθεσις. Οὕτω κατὰ Ἰούνιον 1952 τὰ ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν διατεθείμενα κεφάλαια, πλὴν τῆς Γεωργίας, προέρχονται κατὰ 28 ο)ο μόνον ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴν ἀποταμίευσιν (δραχμαὶ 940.000.000.000) ἐνῷ τὰ ὑπόλοιπα προέρχονται κατὰ 32 ο)ο μὲν ἀπὸ τὰς καταθέσεις Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (1069.000.000.000) καὶ κατὰ 40 ο)ο ἀπὸ τὴν ἔκδοσιν τραπεζιτικῶν γραμματίων (1376.000.000.000) ἀλλὰ καὶ τῶν 28 ο)ο τῶν φερομένων τῶν ἰδιωτικῶν καταθέσεων δέον βαθύτερον νὰ ἐνευρηθῇ ἡ ὑφὴ ὁπότε θὰ ἴδωμεν ποία ἡ πραγματική των ὑπόστασις. Ἐξ ἄλλου ἡ διὰ τῆς ἐκδόσεως τροφοδότησις δὲν ἠμπορεῖ καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συνεχίζεται καὶ πρέπει νὰ καταπαύσῃ ὁπότε ὅμως ἀντιλαμβάνεσθε πόσον ἀβυσσαλέον θὰ εἶναι καὶ τὸ νέον κενὸν τὸ ὁποῖον θὰ προκύψῃ. Περὶ ποίου λοιπὸν τραπεζιτικοῦ συστήματος ὁμιλοῦμεν καὶ περὶ ποίας ἐξυγιάνσεως αὐτοῦ, ἐν' ὅσῳ δὲν ἀντιμετωπίζεται τὸ θέμα τῶν ἰδιωτικῶν καὶ ἄλλων ἐλευθέρων καταθέσεων καὶ δὲν ἀναζητοῦνται οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους αὗται ἀποστέργουν τὰς Τραπέζας; Ἐν ὅσῳ δὲν ἀναζητοῦνται τὰ μέτα καὶ τὰ μέτρα καὶ οἱ τρόποι διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀρθοῦν οἱ λόγοι αὐτοὶ καὶ θὰ διανοιχθῇ ἡ κοίτη εἰσροῆς τῶν καταθέσεων εἰς τὰ ταμεῖα τῶν Τραπεζῶν; Διότι ἀποταμίευσις, καὶ σοβαρὰ μάλιστα, ἀναντιρρήτως ὑπάρχει, ἡ ὁποία ὅμως ἀποφεύγει συστηματικῶς τὰς τραπέζας. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων διατί διαπορούμεν, τάχα διὰ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ὑπαλλήλων, ἢ διὰ τὴν δημιουργίαν ἀπροσόφορων ὑποκαταστημάτων, ἢ διὰ τὴν ἀνάμιξιν τῶν Τραπεζῶν εἰς ἔργα ἀλλότρια τῶν αὐστηρῶς τραπεζιτικῶν, ἐνῷ θὰ ἔπρεπε νὰ διαπορῶμεν πῶς μηχανισμοὶ ἐντελῶς τεχνητοί, μηδεμίαν οὐσιαστικὴν σχέσιν ἔχοντες πρὸς πιστωτικοὺς ὀργανισμούς, διετηρήθησαν μέχρι τοῦδε ἐν ζωῇ ρόλον ὑποκρινόμενοι τραπεζιτικῶν ἱδρυμάτων, ἐνῷ ἐν καὶ μόνον ἐπεβάλλετο μέτρον ἡ κρατικοποίησις τῆς πίστεως, ἀφοῦ τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν ρευστῶν κεφαλαίων, ἅτινα αἱ «Τράπεζαι» αὗται διαχειρίζοντο ἦσαν, κατὰ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν τρόπον, δημόσια χρήματα.

Ὅθεν μόνον τότε ἐπιτρέπεται νὰ ὁμιλῶμεν «περὶ ἐξυγιάνσεως τοῦ τραπεζιτικοῦ συστήματος» καὶ «περὶ ριζικῶν μεταρρυθμίσεων» ὅταν, διὰ μέτρων ἀποφασιστικῶν, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποδόσεως θετικῶν καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν πλήρων ἀποτελεσμάτων, ἄρωμεν τοὺς λόγους δι' οὓς αἱ ἰδιωτικαὶ καὶ ἄλλαι ἐλεύθεραι καταθέσεις ἀποστέργουν τὴν ἄγουσαν πρὸς τὰς Τραπέζας ὁδὸν καὶ ἐπαναγάγωμεν ταύτας εἰς αὐτήν. Τότε καὶ μόνον τὰ ἄλλα μέτρα, μελετημένα βεβαίως καὶ ταῦτα καὶ ὄχι πρόχειρα, βεβιασμένα καὶ σπασμωδικὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδώσουν καρπούς, νὰ ἐνισχύσουν τὸ ρεῦμα τῆς ἐπιστροφῆς καὶ νὰ ἀποβοῦν ἐπωφελῆ διὰ τὴν ὅλην οἰκονομίαν τῆς Χώρας. Τὸ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως προτεινόμενον μέτρον τῆς συγχωνεύσεως, μὴ ἀπτόμενον, πόρρωθεν ἔστω, τῶν προβλημάτων αὐτῶν καὶ ὁμαλῶς καὶ ἄνευ ἀντιδράσεως, περὶ ὧν ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης ὡμιλήσαμεν, καθιερούμενον, δὲν ἐπρόκειτο τὸ παράπαν νὰ ἐπιφέρῃ τὸν βαρέως νοσοῦντα τραπεζιτικὸν ὀργανισμὸν τῆς Χώρας, ἀντιθέτως δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἐντείνῃ καὶ νὰ ἐπιτείνῃ τὴν νοσηρότητα καὶ τὰς ἐπιζημίους ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς αὐτῆς. Ἐπιχειρούμενον δὲ μὲ τὸν τρόπον, τὸν προβλεπόμενον ὑπὸ τοῦ παρόντος νομοσχεδίου, δι' οὗ, ὡς ἤδη ἐτονίσθη, καταλύονται οὐσιαστικῶς τὰ θεμελιώδη δικαιώματα τῶν μετόχων ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτῶν, θὰ ἔχῃ ἀσφαλῶς ἀποτελέσματα γενικώτερον καταστρεπτικά. Διότι καὶ ἐκεῖνο ἀκό-

μη τὸ μικρὸν μέρος τῆς ἀποταμιεύσεως, τὸ ὁποῖον ἐδείκνυετο πρόθυμον εἰς ἐπενδύσεις ἐπὶ μετοχῶν τραπεζιτικῶν καὶ ἄλλων ἀνωνύμων ἑταιρειῶν, θέλει ὁριστικῶς ἀποστρεφεῖ ἀπ' αὐτῶν.

IV. Ἐνδεδεγμένη, καθ' ἡμᾶς, ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀπόψεων, πολιτικὴ θὰ ἦτο α) Ἡ προσέλευσις ξένων κεφαλαίων. Τοῦτον, τὸ ὑπὸ συζήτησιν σχέδιον νόμου καθιστᾷ ἀδύνατον, ἀπαξηρτημένης ὁριστικῶς τῆς πηγῆς αὐτῆς, ὅσα καὶ ἂν εἶναι καὶ οἱασδήποτε φύσεως καὶ ἂν εἶναι τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ εἰσηγηθῇ ἐν μέλλοντι χρόνῳ ἡ Κυβέρνησις. Ἀρκεῖ τὸ νομοσχέδιον αὐτὸ διὰ νὰ τρέψῃ εἰς ὁριστικὴν φυγὴν ἐκεῖνα τὰ κεφάλαια —καὶ εἶναι ταῦτα τὰ τῶν ὁμογενῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τὰ ὁποῖα μὲ πίστιν εἰς τὴν Ἑλλάδα θὰ ἤρχοντο ἐδῶ, διὰ νὰ τοποθετηθοῦν εἰς ὑπαρχούσας ἐπιχειρήσεις καὶ νὰ τὰς ζωογονήσουν καθὼς ἐπίσης καὶ νὰ συμβάλουν εἰς τὴν δημιουργίαν νέων ἐπιχειρήσεων. Διότι περὶ κεφαλαίων ξένων κεφαλαιούχων ἢ μεγάλων ξένων ἐπιχειρήσεων, καθ' ἡμᾶς οὐδεὶς δύναται νὰ γίνῃ λόγος. Εἴτε θὰ ἐπρόκειτο περὶ ληστρικῶν κατὰ τῆς Χώρας μας ἐπιδρομῶν αἱ ὁποῖαι σκοπὸν θὰ εἶχον τὴν καταλαφυραγώγησιν τῶν ὑπολειπομένων πολυτίμων πόρων αὐτῆς, καὶ ἰδίᾳ τῶν μεταλλευτικῶν καὶ τὰς ὁποίας τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα κάθε κυβερνήσεως θὰ ἀπέκρουε, εἴτε θὰ ἐπρόκειτο περὶ ξένης κερδοσκοπίας ὑπὸ τὴν χειρίστην καὶ ἀναιδεστέραν αὐτῆς μορφὴν μὲ ταυτόχρονον δέσμευσιν ἡμῶν κατὰ τρόπον ἀντιτιθέμενον πρὸς τὴν ἐθνικὴν ὑπερηφάνειαν καὶ ἀξιοπρέπειαν. Τὰ κεφάλαια περὶ τῶν ὁποίων εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς παρούσης παραγράφου γίνεται λόγος, τὰ διατεθειμένα εἰς τοποθέτησιν τιμίαν καὶ λογικῶς ἐπικερδῆ εἰς τὴν πατρίδα μας, εἶναι πλέον ἢ ἀρκετὰ ὥστε μαζὶ μὲ τὰ ἐγχώρια, καταλλήλως κινητοποιούμενα νὰ ἐξισορροπήσουν τὴν ποσοφορὰν χρήματος πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν ζήτησιν καὶ νὰ συντελέσουν τοιουτοτρόπως ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν αἰσθητὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἐπιτοκίου τὸ ὁποῖον ὡς εἴπομεν ἤδη, εὑρίσκεται εἰς ἐπίπεδα ἀπαραδέκτως ὑψηλά. Τοῦτο ἄλλωστε ἀποτελεῖ τόσον βασικὴν κυβερνητικὴν ἐπιδίωξιν ὥστε ὁ κ. Ὑπουργὸς τοῦ Συντονισμοῦ ἐκ τῆς πραγματοποιήσεως ἢ μὴ πραγματοποιήσεως αὐτῆς νὰ ἐξαρτήσῃ τὴν ἐπιτυχίαν ἢ τὴν ἀποτυχίαν του εἰς τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε. Τὸ κυβερνητικὸν νομοσχέδιον, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, προώρισται νὰ ἐπιφέρῃ — καὶ πολὺ φοβούμεθα ὅτι ἐπέφερεν ἤδη — θανάσιμα ἀποτελέσματα, καθ' ἣν μάλιστα στιγμὴν, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πάντων φοβερώτερον, ἐθνικιουργοῦντο ἐγγὺς ἡμῶν ἀντικειμενικαὶ συνθῆκαι, εὐνοοῦσα τὴν τοιαύτην εἰσροήν. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον κινδυνεύουν νὰ ὑποστοῦν οἱ Αἰγυπτιῶται μέτοχοι τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν—διὰ νὰ παραβλέψωμεν πρὸς στιγμὴν τοὺς ἐν Ἑλλάδι μετόχους —ψηφιζομένου τοῦ παρόντος νομοσχεδίου, θὰ εἶναι διδακτικώτατον μάθημα διὰ πάντα ὁ ὁποῖος θὰ ἐπεθύμει νὰ τοποθετήσῃ κεφάλαια εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὥστε νὰ ἀποστρέφῃ ἀπὸ αὐτὴν καὶ τὴν ὄρασιν καὶ τὴν ἀκοὴν καὶ νὰ τὴν θεωρῇ ὡς ἄλλην ὀμηρικὴν σειρῆνα. β) Ἡ εἰσαγωγὴ τῆς ρήτρας τοῦ χρυσοῦ διὰ τῆς ὁποίας ἡ ἐλευθερία ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ ἐθνικὸν ἡμῶν νόμισμα ἤτις ἀσφαλῶς ὑπάρχει, μολονότι δὲν δικαιολογεῖται σήμερον ἀπὸ κανένα οὐσιαστικὸν λόγον, ἐξηγεῖται ὅμως πλήρως ἀπὸ τὰς συμφορὰς τὰς ὁποίας ὑπέστησαν οἱ εἰς δραχμὰς καταθέται, ὄχι μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς, ἀλλὰ ἐξ ἴσου καὶ μετ' αὐτὴν καὶ μέχρι πρὸ δύο ἐτῶν, ἤθελεν ἀποτελεσματικῶς ἐξουδετερωθῇ. Χάρις εἰς αὐτὴν σημαντικὸν μέρος τῶν ἰδιωτικῶν καὶ ἄλλων ἐλευθέρων καταθέσεων θὰ ἀνέκτα θάρρος καὶ ἐμπιστοσύνην θὰ ἐγκατέλιπε τὴν τοποθέτησιν διὰ τῆς ἐλευθέρας ἀγορᾶς, ἡ ὁποία εἶναι πλήρης κινδύνων, μὲ ὅλας τὰς λαμβανομένας ἐγγυήσεις καὶ ἀσφαλείας καὶ θὰ ἐστρέφετο σταθερῶς τὴν ὁδὸν ἡ ὁποία ὁδηγεῖ πρὸς τὰς Τραπέζας μὲ μικρότερον ἔστω ὄφελος, καὶ θὰ κατήρδευεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ ἀπεξηραμένα αὐτοῦ ταμεῖα, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πάλιν ὁμαλῶς εἰς τὴν ὑγιᾶ οἰκονομίαν τῆς Χώρας, τὴν ὁποίαν νὰ ζωογονήσῃ ἡ γονιμοποίησις. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ οὐσιαστικώτατον τοῦτο θέμα τελείως ξένον ἐμφανίζεται τὸ κυβερνητικὸν νομοσχέδιον, διότι οὐδὲ νῆξιν κἂν ἁπλῆν περὶ αὐτοῦ δὲν ἀνευρίσκομεν, οὔτε κἂν εἰς τὴν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν. Ὅμως ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐπιτρέπεται καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀγνοῇ ὅτι σημαντικώτατα κεφάλαια τοῦ ἐσωτερικοῦ, ὑπολογιζόμενα εἰς ἄνω τῶν 20 ἑκατομμυρίων χρυσῶν λιρῶν Ἀγγλίας, παραμένουσι κατὰ τὸν ὄγκον αὐτῶν, νεκρά, ἐνῷ μικρὸν μόνον μέρος αὐτῶν εὑρίσκει τοποθέτησιν διὰ τῆς ἐλευθέρας ἀγορᾶς δανεισμοῦ. Ἐφ' ὅσον ὅμως θὰ καθιερούτο ἡ ρήτρα τοῦ χρυσοῦ καὶ ἐφ' ὅσον αἱ κυβερνήσεις, ὅλαι αἱ κυβερνήσεις καὶ ἡ παροῦσα ἐπιμελῶς θὰ ἀπείχον ἀπὸ μέτρα ἀψυχολόγητα δίγοντα κυρίως τὸν ἄκρως εὐαίσθητον μηχανισμὸν τῆς πίστεως, τὰ κεφάλαια ταῦτα θὰ ἀνίστανντο, θὰ εἰσήρχοντο εἰς τὴν οἰκονομικὴν διώρυγα, θὰ διοχετεύοντο εἰς τὰς Τραπέζας καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν οἰκονομίαν καὶ θὰ ἐπέδρων εὐεργετικῶς ἐπὶ τῆς ὅλης ἀνελίξεως αὐτῆς. γ) Παραλλήλως πρὸς τὰ ἀνωτέρω θὰ ἔπρεπε νὰ ληφθοῦν ριζικὰ μέτρα περιορισμοῦ τῶν ἰδιωτικῶν κερδῶν, τὰ ὁποῖα φθάνουν εἰς ἐντελῶς ἀπαράδεκτα ὕψη, ἐξ οὗ λόγου καὶ ἡ ἀμοιβὴ τοῦ χρήματος ἀνῆλθε καὶ αὐτὴ εἰς τὰ ἐπίπεδα περὶ τῶν ὁποίων ὡμιλήσαμεν ἤδη. Ἀμοιβαία πρέπει νὰ ὑπάρξῃ ἡ ἀλληλεπίδρασις τοῦ ἐπιτοκίου ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τῶν τιμῶν καὶ τῶν κερδῶν καὶ αὐτῶν πάλιν ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἐπιτοκίου.

V. Τὸ νομοσχέδιον ἐπιδιῶκον, ὡς διακηρύσσεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, νὰ ἐξυγιάνῃ τὸν τραπεζιτικὸν ὀργανισμὸν ἄγει εἰς ἀποτελέσματα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα. Ἄγει ἀσφαλῶς καὶ ἀναποτρέπτως εἰς ὁριστικὴν θανάτωσιν, τῆς ἤδη βαρύτατα τραυματισμένης πίστεως. Διότι ὅταν διὰ νομοθετικῶν διατάξεων, στηριζομένων μόνον εἰς τὴν θέλησιν τῆς ὀγκώδους κυβερνητικῆς πλειοψηφίας, ἀφαιρεῖται ἀπὸ ἰδιώτας καὶ ἱδρύματα (ἄρθρα 1, 2, 4, 9, 10) ἡ ἐλευθερία τῆς ἀκωλύτου διαχειρίσεως τῆς περιουσίας των, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γίνεται λόγος περὶ πίστεως; Ἀλλὰ καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἡ ἐλαχίστη ἔστω ἐμπιστοσύνη πρὸς πᾶσαν μελλοντικὴν διακήρυξιν τῆς Κυβερνήσεως, κατοχυρουμένην ἔστω καὶ διὰ νόμων καὶ ἐμπνεομένης ἀπὸ τὰς ἀρίστας, ἔστω, τῶν διαθέσεων; Ὅταν τοῦ νομοσχεδίου θεμελιώδεις βάσεις ἀποτελοῦν διατάξεις, τερατωδεστέρας τὰς ὁποίας ζωηρῶς ἀμφιβάλλομεν ἂν δύναται νὰ ἀνεύρῃ κανεὶς καὶ εἰς νομοθεσίας ὁλοκληρωτικῶν χωρῶν, ὅπως εἶναι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 2 διὰ τῆς ὁποίας καταλύεται διὰ μονοκονδυλιᾶς ἡ αὐθυπαρξία τῶν Ὀργαν. Δ. Δ. καὶ τῶν Κοινωφελῶν Ἱδρυμάτων καὶ ἡ ἀκόμη τερατωδεστέρα τοῦ ἄρθρου 10 διὰ τῆς ὁποίας τὴν ἐλευθέραν βούλησιν τῶν μετόχων πρὸς συγχώνευσιν ὑποκαθιστᾷ ἡ αὐθαίρετος θέλησις τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ ἀνήκουστος ἀληθῶς διάταξις καθ' ἣν τὴν πρὸς ἀλλήλας σχέσιν τῶν μετόχων τῶν συγχωνευομένων τραπεζιτικῶν ἐπιχειρήσεων δὲν θὰ προσδιορίζουν τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα ἑκάστης, τὰ εἰσφερόμενα εἰς τὸν ἱδρυόμενον νέον τραπεζιτικὸν ὀργανισμόν, ἀλλὰ ἡ αὐθαίρετος κυβερνητικὴ θέλησις, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὁμιλῶμεν πλέον ὄχι περὶ πίστεως, διότι τοιαύτη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ, οὔτε κἂν ὡς σκιά, ἀλλὰ περὶ μὴ καταλύσεως τοῦ συνταγματικῶς κατοχυρωμένου δικαιώματος ὅλων τῶν Ἑλλήνων νὰ διαχειρίζωνται ἐλευθέρως τὰ τῆς περιουσίας των; Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ὁμιλῶμεν περὶ καθαρᾶς δημεύσεως; Ἰδοὺ ποῦ ἀκριβῶς ὁδηγεῖ ἡ παράλογος, ὅσον καὶ ἀνεξήγητος, ἐπιμονὴ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου ὡς ἀρχικῶς ἐξηγγείλε τοῦτο χάριν τοῦ ὁποίου, προσκόψαντος, ὑπεβλήθη τὸ παρὸν νομοσχέδιον καὶ ζητεῖται ἡ ἐν τάχει ψήφισις αὐτοῦ.

Ἀλλ' ὁ Συναγερμὸς προσκλογικῶς καὶ, ἐπισημότερον μὲ τὸν σχηματισμόν της ἡ Κυβέρνησις αὐτοῦ καὶ διὰ στόματος τοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ Συντονισμοῦ, εἰς τὸν ραδιοφωνικόν του λόγον πρὸς τὸν ἑλληνικὸν Λαόν, καὶ διὰ στόματος τοῦ Προέδρου της, εἰς τὰς προγραμματικάς της δηλώσεις διεκήρυξε τὴν ἀποπαρεμβατικὴν πολιτικὴν καὶ βαθμιαίαν ἐπάνοδον εἰς τὰς ὑγιεῖς ἀρχὰς τῆς ἐλευθέρας οἰκονομίας. Ἐν ὀνόματι, λοιπόν, αὐτῆς τῆς ἀποπαρεμβατικῆς πολιτικῆς ἐπιχειρεῖται ἡ θρασυτέρα παρέμβασις, τὴν ὁποίαν δὲν διενοήθησαν οὔτε κράτη ὁλοκληρωτικά. Διὰ νὰ περισώσωμεν, κατ' ἐπιφάνειαν, τὸ κατὰ τὴν κρίσιν μας δοκιμασθὲν πολιτικόν μας κῦρος, ἐκ τῆς ἐσπευσμένης ἀντιμετωπίσεως τοῦ θέματος τῆς συγχωνεύσεως τῶν δύο Τραπεζῶν Ἐθνικῆς καὶ Ἀθηνῶν, ἀποφασίζομεν νὰ προέλθωμεν εἰς πράξεις, αἱ ὁποῖαι, εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν, δὲν ἀφήνουν οὔτε ἴχνος Κυβερνητικῆς ἀξιοπιστίας καὶ ἀξιοπρεπείας. Παράδοξος, ἀληθῶς, ἀντίληψις προστασίας τοῦ Κυβερνητικοῦ γοήτρου!

Ἀλλὰ καὶ περαιτέρω διὰ τῆς διατάξεως τῆς παρ. 1 τοῦ

ἄρθρου 12 ἡ Κυβέρνησις οὐσιαστικῶς καθιστᾷ κρατικὸν μονοπώλιον τῆς πίστεως, ἂν ἡ διάταξις αὕτη ἤθελεν ἐφαρμοσθῇ. Κρατικοποιεῖ δηλαδὴ τὴν πίστιν, πρὸς μεγίστην, καίτοι εὐχάριστον βεβαίως, ἐκπλήξιν τῆς πτέρυγος ἡμῶν. Διότι διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 2, ἡ νέα Τράπεζα θὰ εἶναι οὐσιαστικῶς κρατικὴ Τράπεζα, χειριζομένη τὸ 80 ο/ο τοῦ συνόλου τῶν τραπεζιτικῶν ἐργασιῶν. Λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ ἡ Τραπεζα τῆς Ἑλλάδος εὑρίσκεται ὑπὸ ἐν ἄμεσον κρατικὴν ἐπιρροήν, τὸ μονοπώλιον καὶ ἡ κρατικοποίησις τῆς πίστεως συντελοῦνται. Καὶ θὰ ἠθέλομεν πραγματικῶς νὰ γνωρίζωμεν ἂν ὄντως εἰς τοῦτο ἀποβλέπει ἤδη ἡ Κυβέρνησις, διότι ἀναμφιβόλως δὲν ἦσαν αὐταὶ οὔτε αἱ πραγματικαὶ κατευθύνσεις, τὰς ὁποίας ἐχάραξεν, οὔτε οἱ διακηρυχθέντες σκοποὶ τῆς συγχωνεύσεως, κατὰ τὴν ἀρχικὴν τοῦ μέτρου ἐμφάνισιν. Διότι οὐδέποτε καὶ οὐδαμοῦ ἐγένετο κατ' ἐλάχιστον ἔστω περὶ τούτου ὑπαινιγμός. Ἀλλ' ἐὰν ὄντως περὶ τοιούτου τινὸς ἐπρόκειτο, ἡμεῖς οὐ μόνον δὲν θὰ εἴχομεν ἀντίρρησιν ἀλλὰ καὶ θὰ ἐτασσόμεθα εἰς τὸ πλευρὸν τῆς Κυβερνήσεως, πρόθυμοι νὰ ἀναλάβωμεν εὐθέως τὸ ἐκ τῶν σχετικῶν εὐθυνῶν μερίδιον ἡμῶν, καὶ νὰ προτείνωμεν μάλιστα διεύρυνσιν τοῦ μέτρου ἐπὶ τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν γενικῶς καὶ ὄχι μόνον τῶν τραπεζιτικῶν, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι εὐθέως καὶ αὕτη θὰ διεκύρυσσε τοὺς σκοποὺς της καὶ θὰ ἀνελάμβανε τὰς σχετικὰς εὐθύνας. Τονίζομεν δὲ μὲ ὑπερηφάνειαν ὅτι ἀποκρούομεν τὴν νομοθέτησιν μέτρου τοιαύτης ριζικῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς σημασίας, προοριζομένου νὰ ἔχῃ ἀληθῶς τεραστίας συνεπείας, ἐν κρυπτῷ, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Λαοῦ, καὶ ἁπλῶς διὰ παρενθέτου διατάξεως εἰς νομοσχέδιον ἀδόξως τιτλοφορούμενον «περὶ συγχωνεύσεως ἀνωνύμων τραπεζιτικῶν ὀργανισμῶν». Ἡ κρατικοποίησις τῆς πίστεως διὰ νὰ ἀποδώσῃ τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα ἐξ αὐτῆς ἀναμένονται καὶ ἀπὸ οἰκονομικῆς καὶ ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως πρέπει νὰ γίνῃ ἐν γνώσει τοῦ Λαοῦ καὶ μὲ τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ, αἱ δὲ πολιτικαὶ παραδόσεις τοῦ Κόμματος ἡμῶν καὶ αἱ προσωπικαί μας παραδόσεις ἀποκρούουν τὴν υἱοθέτησιν τόσον ριζικοῦ μέτρου, μολονότι τοῦτο εἶναι σύμφωνον πρὸς τὰς προγραμματικὰς ἡμῶν κατευθύνσεις, δι' ὑραπαγῆς καὶ διὰ μεθόδων αἱ ὁποῖαι πολὺ ὀλίγον ἀπέχουν ἀπὸ τὴν καθαρὰν ἐξαπάτησιν τοῦ Λαοῦ.

VI. Τέλος τὸ νομοσχέδιον οὐδεμίαν λαμβάνει σοβαρὰν πρόνοιαν, περὶ διαφυλάξεως καὶ κατοχυρώσεως τῶν κεκτημένων δικαιωμάτων τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, περὶ τῆς ὁποίας ρητὴ ἐδόθη κυβερνητικὴ ὑπόσχεσις, ἡ ὁποία, ὅπως ἐπίσης ἀνεκοινώθη ἀπὸ τὸν Σύλλογον τῶν ὑπαλλήλων αὐτῆς, ἀπετέλεσε καὶ τὸν ὅρον τῆς λύσεως τῆς ἀπεργίας των καὶ τῆς ἐπανόδου εἰς τὰ τακτικὰ αὐτῶν ἔργα. Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 11 καὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 7 κρινομένη εἶναι ὅλως ἀσαφὴς καὶ ἀόριστος, οὐδόλως δυναμένη νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀποτελεῖ ἀποτελεσματικὴν τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἐξασφάλισιν καὶ κατοχύρωσιν. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δὲ ταύτης καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἤθελον ἀρθῇ οἱ λόγοι περὶ τῶν ὁποίων ἐκάμομεν μνείαν τὸ νομοσχέδιον εἶναι προωρισμένον νὰ διαταράξῃ τὴν κοινωνικὴν γαλήνην καὶ νὰ προκαλέσῃ ἐκ νέου σάλον κοινωνικὸν ὀξύτερον ἀκόμη καὶ τοῦ προηγηθέντος.

Ἰδοὺ αἱ ἀπόψεις ἡμῶν, διατυπωθεῖσαι γενικώτατα, περὶ τοῦ ὑπὸ κρίσιν νομοσχεδίου, τὰς ὁποίας ἐπιφυλασσόμεθα νὰ ἀναπτύξωμεν λεπτομερέστερον κατὰ τὴν σχετικὴν συζήτησιν.

Θὰ ἠθέλομεν, πρὶν ἢ τερματίσωμεν τὴν παροῦσαν ἡμετέραν ἔκθεσιν, νὰ ἐπιστήσωμεν ἐντελῶς ἰδιαιτέραν τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ θέματος τῆς συγχωνεύσεως τῶν Τραπεζῶν Ἰονικῆς καὶ Λαϊκῆς, ἡ ὁποία ἐγείρει πλείστα ὅσα ζητήματα, ἀναγόμενα καὶ εἰς τὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων τοῦ δημοσίου θησαυροῦ καὶ εἰς τὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων τῶν ὑπολειπομένων Ἑλλήνων μετόχων τῆς Λαϊκῆς Τραπέζης, ἐφ' ὅσον ἡ Ἰονικὴ εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου, ἀγγλικὴ Τράπεζα, ἐδρεύουσα εἰς Λονδῖνον. Ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον δὲν τεθοῦν εἰς τὸ νομοσχέδιον εἰδικαὶ διατάξεις, τὰς ὁποίας θέλομεν προτείνει κατὰ τὴν κατ' ἄρθρον συζήτησιν αὐτοῦ, καὶ ἐφ' ὅσον ἤθελε τοῦτο παραμείνῃ ὡς ἔχει νῦν, σοβαρώτατα συμφέροντα τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου διακινδυνεύονται καὶ μέγιστον μέρος τῆς περιουσίας Ἑλλήνων πολιτῶν ἀπαλλοτριοῦται οὐσιαστικῶς ὑπὲρ τῶν ἀγγλων μετόχων. Τὴν εὐθύνην πάντων ἀκεραίαν θὰ ὑπέχῃ ἡ Κυβέρνησις, ἐφ' ὅσον δὲν ἤθελε πείσει εἰς τὰς ἐπιβαλλομένας, ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων τροποποιήσεις αὐτοῦ.

Διὰ πάντας τοὺς ἀνωτέρω λόγους, θέλομεν νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις, τὴν τελευταίαν ἔστω στιγμήν, θὰ ἀποσύρῃ ὁριστικῶς τὸ νομοσχέδιον καὶ θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν συγχώνευσιν τῶν δύο Τραπεζῶν, Ἐθνικῆς καὶ Ἀθηνῶν, διὰ τῆς ὁμαλῆς καὶ δημοκρατικῆς ὁδοῦ, τῆς καθιερουμένης ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων. Ἄλλως εἰμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ζητήσωμεν καὶ ζητοῦμεν τὴν κατοχύρισιν αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9η Φεβρουαρίου 1953

Ὁ Πρόεδρος
Λ. ΔΕΡΤΙΑΝΣ

Ὁ Εἰσηγητὴς τῆς Μειοψηφίας
Σ. ΠΑΠΑΠΟΛΙΤΗΣ
Βουλευτὴς ἐκ Πειραιῶς